

Det kongelige Kultur- og kirke departement
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

HØRING - RAPPORT OM TRADISJONELT HÅNDVERK - "KULTURHÅNDVERK - AVTRYKK FOR FORTIDEN, UTTRYKK FOR ØYEBLIKKET, GRUNNLAG FOR FRAMTIDEN"

Riksantikvaren er en av høringsinstansene for rapporten "Kulturhåndverk – avtrykk fra fortiden, uttrykk for øyeblikket, grunnlag for fremtiden". Rapporten er utarbeidet av Åse Vigdis Festervoll på oppdrag fra Kultur- og Kirke departementet.

Utredningen peker på utfordringer og gir anbefalinger noen sentrale punkter, som høringsinstansene bes kommentere:

Utredningens mandat er meget omfattende og det får bli opp til oppdragsgiver å vurdere hvor godt utredningen svarer på mandatet innenfor den relativt trange økonomiske ramme som er gitt.

Rapporten introduserer begrepet kulturhåndverk. Riksantikvaren synes ikke det kommer klart fram hva slags håndverk som omfattes av dette begrepet. Innenfor kulturminneforvaltningen er tradisjonshåndverk et ord vi er fornøyd med og som er godt innarbeidet som fellesbetegnelse for de håndverk og ferdigheter som utøves i objekts-, bygnings- og landskapsvern. Vi er derfor skeptiske til et nyord på dette feltet.

Riksantikvaren er enig i forslaget om at det etableres en nasjonal enhet som har overordnet koordineringsansvar innefor feltet og som samarbeider med alle involverte departementer. Vi støtter tanken om at Norsk Handverksutvikling kan bygges ut til å få en slik rolle. Hvorvidt tilknytningen til Maihaugen skal løses opp eller ei, får inngå i en nærmere utredning Riksantikvaren ser ingen problemer med den nåværende tilknytningen eller NHUs "image" i så måte.

Riksantikvaren er langt mer usikker på behovet for å opprette regionale nettverk. Det finnes i dag en mengde regionale og lokale nettverk innen feltet og en oversikt,

tydeliggjøring og tilgjengeliggjøring av disse er det man bør arbeide mot i første omgang. Dersom det virkelig er behov for et nytt regionalt nettverkssystem, må dette komme etter anbefaling fra den nasjonale enheten omtalt i avsnittet over.

Rapporten nevner så vidt utvikling av kulturhistorisk byggnettverk. Riksantikvaren vil gjerne supplere dette noe. En arbeidsgruppe nedsatt av Miljøverndepartementet har anbefalt at det etableres en nettbasert formidlingskanal for tradisjonelt håndverk og produkter for alle typer eldre bygninger, også de som ikke har noe formelt vern. (Norge har i dag mer enn 300 000 bygninger fra før år 1900). Kulturhistorisk byggnettverk skal skape sterkere kontakt mellom tradisjonshåndverk og den ”vanlige byggebransjen”, ved at et sekretariat for et slikt nettverk legges til BNL, Byggenæringens Landsforening og at det etableres god kobling til NHU, Norsk Handverksutvikling. Anbefalingene fra arbeidsgruppen vil være grunnlag for Miljøverndepartementets egen konklusjon og for diskusjon med de departementer det vil være naturlig å inngå samarbeid med, herunder KKD, KRD og KD.

Når det gjelder rapportens omtale av anerkjennelse og synliggjøring av utøvere, støtter vi forslagene om stipendieordninger. Dette gjelder først og fremst en utvidelse av NHU s stipendiatorning som i dag bare er avsatt for tre stipendiat over en treårsperiode, hvilket er for lite i forhold til behovet for fordyping, videreføring av kunnskap og ferdigheter og etterspørsel etter stipendiathåndverkere i etterkant. Videre er tanken om et stipend a la garantiinntekt for kunstnere interessant, fordi et årlig stipend til et utvalg tradisjonshåndverkere kan knyttes til en forpliktelse for dem til deling av kunnskap, rådgivingsvirksomhet og informasjonsvirksomhet, foruten at det ligger en anerkjennelse i et slikt stipend.

Konkret i forhold til næringsutvikling er forslaget om å knytte stipend eller garantinntekter inn mot sentrale kunnskapsbærere ved museer og samlinger godt, dersom det betinger at disse kan virke i utadrettet virksomhet, rådgiving og i praktisk arbeid som tradisjonsbærere utenfor museet. Det vil for eksempel si fredete og bevaringsverdige bygninger i området. Dette bør også kombineres med at ”vanlige folk” kan hyre inn en museumshåndverker som rådgiver eller utøver i noen grad.

Riksantikvaren må kommentere et par av rapportens mange subjektive formuleringer.

På side 15 sies det at ” I kulturminnevernet fokuseres det på den materielle kulturen der bygningsvern og vern av kulturmiljøer har sterkere fokus enn vern av løse gjenstander; og der tekstiler, som er av avgjørende betydning for gjenkaping av bla. interiør, sjelden er nevnt.” Riksantikvarens kommentar er at naturligvis fokuserer vi på det som er kulturminneforvaltningens klart definerte ansvar, nemlig faste kulturminner og miljøer. Løse gjenstander er ikke kulturminneforvaltningens ansvar.

På side 19 omtales ansvarsdeling for faste og løse kulturminner som ”gråsonerområder”. Hvor det er fritt fram for ”dyktige prosjektmakere”. Dette er en beskrivelse vi ikke kjenner oss igjen i, verken når det gjelder ansvarsdeling eller hvordan finansiell støtte gis. Det er de gode prosjektene og ikke de dyktige prosjektmakerne som eventuelt får støtte.

Riksantikvaren bidrar gjerne med innspill til KKD videre i prosessen.

Vennlig hilsen

Iver Schonhowd (e.f.)
Avdelingsdirektør

Harald Ibenholt

Gjenpart: Miljøverndepartementet, kulturminneavdelingen